

VIRUMAA RAHVAÜLIKOOLI TEATED

XI

VILISTLASKOGU VÄLJAANNE.
JAANUAR 1934.

Meie põhikiri.

Rahvaülikooli pere, käesoleva aasta õpilased juurde arvatud, ulatub nelja sajani. Kaunis suur kogu. Enmik meist töötab maal oma kodudes, võttes elavalt osa ka seltskondlikust tegevusest. Laiali üle kogu maa, kuid teineteisega ometi kindlamalt liitunud kui ühegi teise kooli õpilased Eestis. Kuue kuuga on loodud tugevamad sidemed, kui mõnes teises koolis kuue aastaga. Mis hoiab meid koos? Arvan, et need tõesed, millised oleme omandanud Rahvaülikoolis, Rahvaülikooli vaim.

Ei ole sellepärast ülearune neid tõesid aegajalt meelde tuletada lühikeses kokkuvõttes, mis võiks olla meie üldiseks põhikirjaks.

Esiteks: Oelme veendunud, et elu on jumalikku päritolu, suure väärtusega ja areneb järjest kõrgematele avaladusvormidele. Meie kohus on sellele kaasa aidata, sellepärast ei ole meie isikliku elu eesmärk mitte lõbu, vaid aateline töö.

Teiseks: Oleme oma maa ja rahva lapsed, sellepärast armastame oma kodumaad ja rahvast. See armastus ei ole mitte paljas pidukuub, mis ainult teatavatel isamaalistel silmapilkudel selga tõmmatakse ja vaheajal hoopis unustatakse. Meie armastus väljendub tegudes. Juhan Liivi sõnu tarvitades võime öelda, et oleme nende hulgast, kellele „õnneks antud armastada palavalt isamaad, kannatada ühes temaga“.

Kolmandaks: Oleme veendunud, et töö ei ole mitte paratamatu pahe äraelamiseks, millest tuleb püüda igal sobival juhusel lahti saada, vaid inimlik põhivajadus, sama tarvilik kui õhk, vesi ja valgus. Ta on meil ainuke abinõu, et tõsta ennast ja oma rahvast kõrgemale. Armastame tööd, oleme rõõmsad tööd tehes, kuid me ei muutu töö orjaks, vaid oleme selle pereinemed.

Nii meie põhikiri.

„Aga poliitika?“ küsite Teie.

Poliitika mahub täielikult meie põhikirja teise punkti. Ei ole Rahvaülikooli asi erakonnapoliitikat ajada, selle ta jätab igati enese südametunnistuse asjaks. Kuid selles oleme küll kõik ühel nõul, et Eesti oma rahvuskultuurilisi ja majanduslikke ülesandeid kõige edukamalt võib täita iseseisva demokraatliku vabariigina. Sellele on pühendatud ka meie jõud.

Kui eelpool esitatud mõtteid lühikeste käskudena väljendada, kõlaksid need järgmiselt:

1. käsk: Armasta elu, sest ta on jumalik.

2. käsk: Armasta kodumaad, sest ta on saatuse poolt sulle loomulikuks tegevusväljaks määratud.

3. käsk: Armasta tööd, sest töö läbi võid sa kaasa aidata enese, kodumaa ja üldse elu arengule.

Olgu need käsud ühtlasi ka tervituseks, mida saadab Emake-Rahvaülikool oma lastele uueks aastaks.

Järelduste tegemiseks.

Igal sügisel astub kenakene hulk noori Rahvaülikooli, igal kevadel lahkuvad nad sealt, minnes tagasi laiali omisse kodudesse üle maa teadlike noortena — tahaksin öelda, ehituskividenäna ses müüris, millest loodame kujunevat meie kultuurse iseseisvuse hoone. Häämeel on igal, kel Rahvaülikool südame lähidal, kuuldes uusi liikmeid lisandumas meie võitlejaspärve. Veel on see arvult vähene, seoses sellega on ka jõud piiratud — seda kasvatada suudame vaid ühenduse teel.

Ent on sellega kõik korras, kui üha uued peale tulevad? Kas ei vääriks „vana kaardivägi“, kel RÜK juba seljataga, mõnd rida? Ons ta korras, löögivalmis?

Kui nimetasin RÜK peret ehituskivideks, siis meelestagem aga, et kivid, olgu nad kui hääd tahes, üleslaotult veel müüri ei kujunda, kui neil puudub liitev sideaine. Selliseks sideineks meie „kivide“ vahel on organiseeritud vilistlaskogud.

Siin esineb aga kahetsusväärne nähe: paljud ehitiskivid jäävad algusest peale müürisse ilma liitmata; teised liituvad, end aasta-paari „ilmastiku mõjud“ kannavad sideaine ära. Kivid langevad müürikt hunnikusse... Ja kivihunnik ei kohenda kedagi. Mis mõtet on müüri ehitada, kui alt järjest laguneb?

Kuigi see vilistlaste üldarv ja org. vilistlaskogu liikmeskond vahekorralt veel nii suur ei ole, et seda võiks võreelda tähendamissõnaga kümnest pidalitõbisest, siiski tundub üsna õigel kohal selle lõppküsimus: „Eks kümme ole puhtaks saanud! Aga kus üheksa on!?“ — Eranditult kõik olime teadlikud selles, mis põhjustas meie pooleaastase Kundas viibimise. Meil olid seks omad eesmärgid — on need juba ununud!?

Lugupeetud kaasvõitlejad! Mäletate neid õpetaja sõnu, millede mõtet meile koolis nii mitmel kujul süvendati: „Teie olete maa sool!“ Aga kui sool tuimaks läheb, miska peab teda siis soolaseks tehtama?!!

Kuidas saame meie ise loidusega võitlusse astuda, kui meie endi keskel loidus valitseb? Kuidas saame me tulekandjad olla, kui me endi tõrvikud kustuda laseme? Meie oleme kui söed Kunda koldest üle kogu maa laiali paisatud. Üksinda olles ähvardab meid jahtumine, kustumine.

Kaasvalistlased üle kogu maa, organiseeritud ja organiseerimatud! Pidage meeles: enne meid oli ja pärast meid jääb sõna: Jumal ei ole mitte väes, vaid tões! Mitte arv, vaid väärus on mõõduandev.

Oma väikese arvu juures püsime omas väärtuses vaid siis, kui liitume üheks suureks vilistlaspereks oma kogu ümber. Siis

külatab meid igal aastal paar korda värske tuulehoog Kundast, pannes tule uuesti hõõguma. Ja me ise tõttame sagedamini sinna, meie ühiskoldele, uut tuld, uut põletismaterjali saama.

Pärnumaa, jõulukuu 1933.

Harry Gerberson.

Vargamäel.

Suvistepühade esimese püha õhtu oli, kui mu hing kusagil rahu ei leidnud, kui ma ema toodud uue siidisliipsu kaela sidusin ja „kondimootorile“ istudes koduõuest välja kihutasin ikka põhja poole, kus see Järvamaa.

Meelitatav, mahe suve kesköö. Vaikne, õhk täis suvist värsket, meelierutavaid aroome. Ääretut vaikust segab vaid maanteel edasiliikuv isik — inimhing — meesterahvas. Ilusamast unelmast ärgates märkan, et see olen mina — Hendrik Tammann, pärit Viljandimaalt, elukoht Tamere vallas, lõigates ise parajasti Viljandi — Järvamaa piirjoont, kui kella näitaja jäädvustab täpselt 12.00. Olin nähtavasti sõidukile magama jäänud.

Tasa, vaikselt nagistasin sõita . . . liiv sahiseb teel, ümisen laulda. Juba kumab Järvamaa koit, „keerutab ülesse, kerki kib kiirelt, kuldsem see kuningas, tõusev päike“. Nii jõuan esimesse sihtpunkti — kaasvõitleja koolisõtsi Ella kodu. Peale vähest peatust leian end peagi jälle maanteelt, kuid nüüd mitte enam üksi, nagu seda juba arvata võib kellega. On nüüd nii hää sõita vastu tuult, kuid pea läheneb teine sihtpunkt. Eemal paistab kena maja, kus kasvavad kaks noort pärna, see on nimelt koolisõtside Järva kaunitaride Elleni ja Hilja kodu, kuhu viib meie tee ja kuhu jääb mõneks ajaks meie „staap“. Muidugi tore oli jällenägemine. Kuid ühtlasi selgub, et meie reisi peasiht — sõit Vargamäele jääb täna ära. Selle asemel kolame Valgehobuse ja Nelijärve mägedes. Ei ole varem sellele tulnud, et nii ilus on kodumaa, nagu see mulle siin paistis. Nii palju võib elu ilusamaks ja väärtuslikumaks muuta lähem tutvus kodumaaga. Nii tore oli. Ainult väike äpardus kippus meelepaha sünnitama: Hilja sõiduk ei tahtnud enam õhku pidada. Küll meie pumpasime, kuid väike sõit ja jälle pumpa. Kuid või siis noored inimesed lasevad end sellest heidutada. Koguni mitte. Koju jõudes kinnitasime väsinud keha ja siis — laul lahti. Ülev meeoleu oli haripunktil, kui katkestas selle Ellen oma käsukirjaga, mille põhjal magama tuli minna. „Meie ekskursiooni juht (s. t. muidugi mina) heidab siia sohvale ja meie läheme sinna teise tuppa,“ nii oli korraldus.

Teise päeva, see on viimase püha, hommikul asusime väljasõitu ja otse Vargamäele. Jutt on kohast, kus võrsunud, vist meile kõigile tuntud, Eesti kirjanik A. H. Tammsaare ja kust ta romaan „Tõde ja õigus“ oma tegelased ja sündmustiku saa-

nud. Ametlikult kannavad romaanis kaks tähtsamat, Mäe Andrese ja Oru Pearu talu Tamsaare nimetust (siit nähtavasti kirjaniku enese varjunimi) ja asuvad Järvamaal Albu vallas. Mida lähemale sihtpunktile, seda iseäralikumad tunded asuvad rinda. Nii muinasjutuliselt, veidi õudnegi tundus, kui meile aina sood ja rabad vastu kajavad. Seal kerkib meie ees mägi. Ei või algul arvatagi, et seesama nii kena mägi sarnast eba-meeldiva kõlaga nimetust kannab, nagu hiljem selgub. Võib olla, et siit läbi ja samast mäest ülesse sõitis kord Vargamäe Andreski oma Kröödaga esimest korda; „kui päike ulatas vaid paistma looka hobusel ja vankri kõrval käivat laiavõitu, tugevate lõuapäradega, terassilmega, lühikese musta habemega tugevat kolmekümmenlist meest“. Võib olla, et siinsamas Sauna Jussi mõtles omi kurje mõtteid teostada. Siirdume mäe otsas asuvasse esimesse tallu, selgub meie imestuseks, et olemegi Vargamäel, Mäe (Eespere) Andrese (õige: Tamsaare Peeter, Peeter Hansen) kodukohas, kus praegu peremeheks selle poeg August H. (romaanis sinev noor Andres). Kuna teise, Oru Pearu (õige: Jakob Sikenberg) talusse, kus praegu selle poeg peremeheks, meie ei läinud. Näen sealset peremeest vaid läbi lauda akna

Lahke Mäe „noor Andres“ jutustab meile huvitavaid üksikasju oma isa ja naabripere mehe suhetest ning vahejuhtumist. Selgub, et enamik romaanis esinevaid sündmusi on tõelikult sündinud, eriti see osa, mis Pearu kohta käib. Asitõendustena näeme muuseas Sauna Jussi saunavaret, käime ka kraave vaatamas, kus vana Pearu vett paisutanud ja orke maasse torkinud. Veel kuuleme, et isegi praegu valitsevat nende kahe talu pererahva vahel Pearu ja Andrese vaim, milise asjaolu osaliseks tõenduseks näeme, kuidas noor Pearu naabri piirikive kipub edasi tõstma ja aadraga võõrast maad tustima. Ka näidatakse meile Hundipalu Tiidu ja Kassiaru talusid. Kuuldes, et vana Andres ja Krööd minu kodu lähedal asuvaist ja mulle tuntud taludest pärit ja siit Vargamäele rännanud, tõuseb minu isiklik huvi haripunktile.

Olles tublisti oma vaimlist varasalve täiendanud huvitava materjaliga, ütleme lahkele Andresele „hädad tervit“ ja lahkume Vargamäelt. Nüüd mõistame juba selgelt seda keelt, mis räägib meile soos looklev tee. Soodest välja jõudnud, peatume ühe talu aianurgal, mis ühtlasi teelahkmeks, ja laseme pääle ilusat reisi hää maista seda, millega lahke Elleni ja Hilja ema meid teekonnal varustanud. Siis sunnib karm elu mind koolisõtsidest lahkuma.

Möödun koduteel J.-Madise kirikust, kus Vargamäe Andres oma Issandaga rääkimas käinud. Seal lähedal asub ka kuuluse kõrtsihoone, kus Vargamäe mehed omal ajal rehnutti pidanud ja millist praegu kui muuseumi eset seltsimajana veel näeme J.-Madise alevikus lõmmitamas. Kostavad parajasti pasonahelid, vist on harjutus.

Õöbin Järvamaa pealinna, kuna järgmisel päeval pääle lõunat veereb elu jälle normaalroopasse. Algab võitlus kodupõllu kividega. Järele jäi aga suur peotäis häid mälestusi.

H. Tammann.

Pilk tagasi — suvepäevale.

Iga inimene on vist elus kunagi eksinud pimedas ja saabudes jälle omade keskele tundnud, kuidas on läbistunud kodune õnnestav õhkkond.

Neil seitsmekümneviiel kokkutulnud vilistlasil oli vist kõigil sama õnnestav tunne, kui mõelda möödunud suvipäevale, iseäranis kui oli käidud jalgsi üle saja kilomeetri.

Eks ole meie tänapäeva elu nagu muutlik tormine ilm, vaevalt oled omale valinud tee, suuna, kui juba kaob väljavaade, kaob siht. Ei tea, kuhu minna, kellelt küsida nõu. Et on olemas sarnaseid pettumassilmapiilke, sellepärast ongi nii hea Rahvaülikooli perel koos olla, suvi- ja talipäevil, oma mõtteosalistega, et leida ühiselt uusi teid, uusi sihte, küsida ja vastata.

Laupäeva õhtu veedeti omawahelise jutlemise, laulu ja mänguga, millest võtsid osa ka kutsutud külalised, Haridusliidu peasekretär hra Vender ja abikaasa.

Järgmisel päeval koosolek, kõneles hra Vender „Vabaharidustöö ja Rahvaülikool“. Kõneleja toob ette raskeid silmapilke riigielus; meie kõikide ühine püüd peaks olema seda olukorda parandada, sest igaüks meist tahaks, et tal oleks hea olla ja seda on igal isesugustes tingimustes. Peame oskama anda oma ajajärgule seda kõige paremat, selge peab ka olema see, mida parandada tahame ja siis, kuidas seda teha. Seda oskust peab andma kool. Suuremale osale annab selle algkool, osale annab täiendavalt Rahvaülikool. Inimene peab püüdma endas arendada seda, milleks tal eeldusi, millele ta huvi suunatud, et seda hiljem saaks rakendatud seltskonnatöele.

Üks suurem ja tähtsam ala seltskonnategevuses on vabaharidustöö. Vabaharidustöö aladest oleks: tööringid, laulukoorid, näitetrupid, kursused, referaat-huviõhtud jne. Paremuse õpperingide tegevuses on see, et inimesed saavad iseseisvalt teotseda, rakendades tööle mõtteid, lahendada ülestõstetud küsimusi. Õpperingide tööd tihti takistab juhtide puudus, mõnikord ei leita küllalt huvitavat ja vastuvõetavat ainet, et saaks igaüks kaasa rääkida. Kavasse ei saa võtta ka puhtteaduslikke teeme. Töö peab olema huvitav, peab valitsema lõbus meeleolu. Arvestama peab ka kuulajaskonnaga, valmistades kõnet sellekohaselt.

Õpperingid peavad lähedases ühenduses olema raamatukogudega, kui on äratatud inimeses huvi millegi vastu, siis tahab ta seda endas edasi arendada ja seda saab peaasjalikult raamatute kaudu. Huvi äratamiseks korraldatakse veel õppereise, kuid patustatakse tihti, — ei tehta eeltöid. Sõidetakse huupi — tulemus — sõidetakse mõne huviküllase maakoha või eeskujuliku talupidamise külje alt läbi, ilma et teataks selle olemasolust. Rahvaülikool annab praktilisi näpunäiteid vabaharidustöö tegemiseks, selgitades seda mitmekülgsest. Sarnases vaimus peaksime selle edasi kandma ka oma kodukohta — teiste noorte sekka, kelle huvid veel teisale suunatud. Vabaharidustööst rääkides ei saa ka mööda minna pidudest ja teatrast, ka näidend võib anda inimese arenemisele tõuke, kuid ainult niikaua, kui ta püsib mõõdukuse ja õilsuse piirides.

Läbirääkimistel selgub, et vabaharidustööd üldiselt väga raske teha, puudub inimestel huvi asja vastu, pigemini eelistatakse lõbustusi igasuguseid. Teiselt poolt arvatakse, et seda tööd peab tegema pikkamööda, aegajalt, töövili on näha kauges tulevikus.

Arvatakse, et tähtsamaid tegelasi kohapeal peaks mõju-tama, et nad aitaksid kaasa juhtivate jõududena. Leitakse aga, et Rahvaülikooli õpilased seda tööd sama hästi tunnevad ja sama hästi võivad juhtivate jõududena töötada.

Sellega lõppes koosolek.

Õhtul omavahel rääkides paistis, et Rahvaülikooli pere kogu üle maa töötab, elab, elab enesele ja oma ümbrusele, rah-vale. Olime veendunud kõik, et on ometi meie hallis igapäev-suses minuteid ja tunde, mis läbistavad meie teadvust heleda välguna, mis soendavad hingi ja õlistavad mõtteid.

Järgmisel hommikul kuuleme veel asjalikke arutusi, sõb-ralikke vestlusi enne lahkumist, kuuleme lauluhelinaid, mille saatel lahkusid trepist alla kojuruttavad.

Aga veel ei lähe kõik, mõned jäävad maha, et osa võtta Rahvaülikoolis korraldatavast mesinduskursusest hra Hiio ju-hatusel.

Mis vahepeal Rahvaülikoolis sündis?

(Kroonika.)

Ei saanud aega kurvastadagi, kui lahkusid lapsed vilist-laspäevalt, sest kohe algas mesinduskursus hra J. Hio juha-tusel, ja et sellest ka mõned vilistlased osa võtsid, siis tundus kursus vähe nii suvipäeva pikendusena. Kui lõppes see „piken-dus“, tuli laulupidu oma helevusega ja alles peale selle asub suverahu Rahvaülikooli. Kuid välise rahu katte all käib ometi töö edasi: prl. Roobere koob ja tikib „võite“ Rahvaülikooli lo-terii-allegriale, kuna prl. Soorm ja hra Näks omale kitlid selga visanud ning kiiresti pintslitega ja lubjaämbritega tubades as-keldavad. Tagajärjed ilmuvad pea nähtavale: toad omandavad pühapäevasema ilme. Säärane töö kestab vaheaegadega kuni hilissügiseni, sest tänavu suvel korraldatakse remont omal jõul.

29. ja 30. juulil täituvad Rahvaülikooli ruumid tulvil eu-röömsa noorusega — ÜENÜ Virumaa osakonnad peavad siin oma suvipäevi. Igast Virumaa nurgast valgub noori Kundasse küll jala, ratastel, küll veoautodega. Teisel peopäeval tõuseb nede arv arvatavasti üle poole tuhande.

29. juuli õhtul kogutakse lõkktule ümber Rahvaülikooli parki, kus öeldakse vastastikku tervitusi; kantakse ette dekla-matsioone ja lauldakse.

Järgmisel päeval on kooli saalis koosolek, kus kantakse ette mitmed kõned, muu seas tutvustatakse noori ka Rahvaülikooli elu ja tööga. Üleva hetke koosviibijaile valmistab elatanud Vi-rumaa kirjaniku Jakob Liivi esinemine. Vaimustavas kõnes räägib ta oma noorusest ja kutsub noori, kellele on iseseisvu-sega kätte antud vaba arenemisevõimalus, aatelsele tööle. Õh-

tul kanti ette koolimaja rõdult H. Raudsepa näidend „Siinai tähistel“.

10. septembril on ruumid jälle täis rahvast: peetakse loterii-allegrid. Õnnestus päris hästi, puhas sissetulek ligi 200 krooni.

Nüüd jääb Rahvaülikool jälle vaikseks kuni 1. novembrini. Ainult kirjad käivad edasi-tagasi, siia-sinna, ja mida lähemale esimesele novembrile, seda kiiremini. Kirjad teevad oma töö: novembri esimestel päevadel täituvad uuesti puhastatud ja valgendatud õpilaste ruumid elurõõmsate noortega: üheksas lend on koos. Kaugetest kodumaa kohtadest on nad tulnud siia põhjarannikule, aatelise noorsoo talvekodusse.

Arvult on neid 52. Kõigil ühine soov — veeta pimedam ja külmem aastaaeg vaimuvalguse- ja soojuselähtel. Täitugu nende soovid täiel määral!

Varsti läheb elu harilikku hoogu. Kutsutakse ellu õpilasühing, pannakse „hüüdma“ häälekandja „Koit“, avatakse kooperatiiv.

Külastajad oleks nimetada Arkna põllutöökooli õpilasi ja kursuslasi, kes külastasid meid 26. nov., valmistades mõnusa ühise koosviibimise, ühtlasi tuli nendega kaasa ÜENÜ spordirühma meistervõimleja hra Karl Einling, kes jäi Rahvaülikooli üheks nädalaks, õpetades meile rahvatantse. 3. detsembril tegid meie õpilased vastukülaskäigu Arknale, külastades ühtlasi ka Mõdriku kodumajanduskooli.

Rahvaülikooli õpetajatest käis juhataja J. Ruus kõnet pidamas: 26. novembril Viru-Nigula Haridusseltsis, 30. novembril Arkna põllutöökoolis ja 10. dets. Raasiku Haridusseltsis. Et kõnede teemadeks olid kultuurilised küsimused, oli võimalus neis juhtida tähelepanu ka Rahvaülikooli tähtsusele.

Enne jõulune töö lõppes meeleolulise jõulupuuga 20. detsembril ja õpilased sõitsid koju pühi pidama. Haruldane oli käesoleval jõuludel see, et Rahvaülikool jäi õpilastest täiesti „kuivale“, isegi need, kes kauguse ja suurte vete tõttu koju ei pääsenud, sõitsid kooliendade-õdede juurde.

Peale jõulusid algab õpetus 8. jaanuaril. Samal päeval algab ka näitekursus näitekunsti konsulendi hra Valter Sooserva juhatusel. Endiste aastate eeskujul töötavad ka tänava õpiringid ja nimelt järgmised: kõneoskuse-, enesekasvatuse-, põllumajanduse- ja kodumajanduse-õpiring. Uuel aastal tuleb arvatavasti juurde ka paar uut õpilast.

Vastuseks Lindale.

Viimases Teadetes tõstis Linda üles küsimuse: Kuidas suhtuda meie moodsa naisoo pahele — puuderdule-minkimisele. Küsija ise lähtus sellele naise kui perenaise ja ema seisukohast. Mina ei võta seda nii traagiliselt — vaatleksin vaid seda kommet kunstilisest-esteetilisest vaatevinklist.

Meie nobedad puudri- ja minginaised püüavad enesest portreemaalijaid kujundada, ent unustavad, et see ala on üks raskemaid, eriti kui värvi kanda mitte lõuendile, vaid elavale nahale.

Me oleme vahest käinud kunstinäitusel ja sealseid teoseid näinud. Oleme kõnelnud stiilidest, impressionismist, kubismist ja futurismist. Mida aga ütleksime, kui esineks kunstnik, kel isegi värvide kooskõla selge pole, kes pintselt vast veel kindlalt ei käsita? Kahtlemata teeksid arvustajad sellise esineja nii maha, et ta teinekord enam ei sõandaks omi teostega välja tulla.

Meie koosviibimistel, pidudel jne. korraldab meile nais-sugu osa ka omamoodi „kunstinäituse“. Eht kahetsusega peab ütleva, et neist „portretistidest“ 90 protsendile isegi värvide segamise tehnika võõras on, muust rääkimata. „Krunnitakse“ aga nii kuidas juhtub.

Ülejäänuid, 10%-dist omavad 9% kindlasti kalduvust maastiku maalimisele. Silmi all öö, põskedel Moskva tulekahi, ninakene kujutab ilma muutusel tolmuma löönud kriidikaljut, suu — aga pigem vaikin.

Tõesti selline kunst ei „küta kedagi“. Ilma saaks parem läbi. Võiks aidata pühapäeva õhtul emale paar lehmagi lüpsata. Nüüd aga — pidu algus on juba kell 9 — on kell 6 vaja krunnima hakata!

Pidusaalis ürgab jazz — moonutatud neegrimuusika. Selle saatel tammutakse veidraid liigutusi. Paistab, kui tantsiksivad surmavärvidega maalitud siux-indiaanlased sõjatantsu, minnes kahvanägude vastu skalbijahile.

Muidugi igal on vabadus enesega teha mis tahab. Kodu nelja seina vahel võidakse ju kas või pea peal ringi karata. Teiste sekka minnes arvestatagu aga sellega, et ka kaasinimestel silmad on, mis juhuslikult võivad tolele maalrisellile juhtuda. Jumal tänatud, ega's need kaasinimesed sellest veel närvišokki ei saa, seks on nende närvid juba kalestatud. Aga kole vaene on ikka küll. Üks protsent aga oskab tõesti end nii värvida, et arugi ei saa, et värvitud on. Kui aga lugu nii, siis peaksid need ülejäänud 99 sellest omad järeldused tegema.

Ei, minul ei ole maalitavate vastu midagi. Mina koguni armastan vahel kunsti. Ent siis näeksin ma ikka, et kunstnik omal alal mitte käperdis ei oleks.

Matrikli nr. 281.

Teateid vilistlastest.

Käesoleval õppeaastal õpivad kaks Virumaa Rahvaülikooli vilistlast, Juuli Mats IV lennust ja Salme Resar VIII lennust, Soomes Lahti rahvaülikoolis. Õppimine sai võimalikuks Lahti rahvaülikooli lahkkel vastuttulekul kulude vähendamisega. Usume, et meie kaasvõitlejad hõimumaalt palju kasulikku ja huvitavat kaasa toovad ja sellest meile järgmises „Teadete“ numbris ise pajatavad.

Vil. Jaan Sibul (Võrumaa, VIII lend) kirjutab, et ta möödunud suvel taimekasvatuse alal katsetanud, nimelt üksikute taimeliikide kasvatamise kulud välja arvestanud, et sel teel

selgusele jõuda nende tasuvuse kohta. Tulemused on hääd olnud ja sügisel Võru näitusel auhinna osaliseks saanud. Vil. Sibul soovitab soojalt sääraseid katseid korraldada ka kaasvilistlastel, lõpetades kirja sõnadega: „Katsetame, siis võidame.“

Kirjas toimetusele soovitab vil. Hendrik Tamman rohkem tähelepanu pöörata rahvuskultuurilistele tähtpäevadele, eriti meie kirjanikkude ja teiste kultuuritegelaste sünni- ning surmapäevadele, neid sellekohaste koosviibimistega mälestades.

Toimetus ühineb täiesti selle sooviga. Peaktime iga juhust kasutama, et meie vaimlisi juhte rahvale lähemale tuua, laialiste hulkade huvi äratada rahvuskultuuriliste küsimuste kohta.

Käesoleval ajal oleks eriti kohane korraldada õhtuid E. Vilde mälestuseks (ka G. Suitsu õhtud, kui neid seni ei ole veel korraldatud, oleksid vajalikud.) Säärase õhtu kava koosneks peaaesjalikult kolmest osast: lühike elulugu, tööde hinnang ja ettekanded töödest (E. Vilde õhtu puhul näit. tema huvitav jutuke „Kupja Kaarli adjustandid“, katked „Pisuhännast“, „Mahtasõjast“ jne.).

Harju-Kolga vilistlaste hulgas on mõte targanud asutada registreeritud põhikirja alusel töötav vilistlaskogu kohalik osakond või ka iseseisev koondis, et kergem oleks korraldada kõne- ja kirjandusõhtuid, kursusi ja sisukamaid koosviibimisi. Soovime Kolga vilistlastele õnne ja nende ettevõttele, mis Rahvaülikooli vilistlaste kohaliku ühinemise alal esimene, head korradaminekut. Eeskuju leidku järeltegitajaid.

Abiellunud vilistlased:

Elfriede Peebo, uus nimi — Lond, aadress: Kunda.

Salme Rabul, uus nimi — Kõrvits, aadress: Kunda.

Leida Karja, uus nimi — Silbergleich, aadress: Pikk t. 9.

Rakvere.

Ella Liba, uus nimi — Karuauk, aadress: Prümli, Ambla.

Alma Rekker, uue nime võtnud — Polagenne, aadress:

Raju pk.

Saatke „Teadetele“ kaastööd ja küsimusi vastamiseks.

Astuge kõik vilistlaskogu liikmeks.

Vastus küsimustele.

Mõned vilistlased on soovi avaldanud, et „Teadetes“ ilmuks soovitatavate raamatute nimestik aja- ja kirjandusloo alal. Soovidele vastu tulles toome siin lühikese raamatute loetelu neil aladel.

Ajalugu:

- 1) Eesti rahva ajalugu. K./Ü. Loodus. Seni ilmunud 8 vihku kuni 17. sjandi I veerandini. Tuleks tellida raamatukogudele. Hind 20 krooni. Igas kuus ilmub üks vihk.

- 2) Villem Reimann. Eesti ajalugu. Trükki korrald. H. Sepp.
- 3) H. Kruus. Ajalooline lugemik I, II ja III.
- 4) Hans Kruus. Eesti uuem ajalugu I ja II. Vanema aja kohta:
- 5) H. Moora: Eesti kultuur muistsel iseseisvuse ajal.
- 6) Balthasar Russov: Liivimaa kroonika, tõlkinud K. Leetberg. I anne 60 senti, II — 1 kr. 10 s.

Üksikute ajajärkude kohta:

- 1) H. Sepp: Suur Põhjasõda.
- 2) H. Kruus: Talurahva käärimine Lõuna-Eestis XIX sajandi 40. aastail. 480 lhk. Hind 12 krooni.

Kirjanduslugu:

Õpperaamatutest soovitamad:

- 1) M. Kampmann: Eesti kirjanduse peajooned I, II, III ja IV.
- 2) Karl Mihkla: Eesti kirjanduse ülevaade I ja II. I jagu käsitleb eestikeelset kirjandust algusest kuni Koidulani, II jagu uuemaaja realistlikku kirjandust (K. Sööt, A. Haava, Juhan Liiv, A. Kitzberg, E. Vilde, E. Peterson, Mait Metsanurk, O. Luts).

Üksikuid küsimusi ja kirjanikke käsitleb J. Semperi raamat: Meie kirjanduse teed (kirjanduslikust stiilist, Mait Metsanurga „Jäljetu haud”, A. H. Tamsaare „Tõde ja õigus” j. m. t.) ja Fr. Tuglase „Kriitika” I ja IV.

Üksikute kirjanikkude kohta ilmunud monograafiad:

Fr. Tuglas: Juhan Liiv.

M. Sillaots: A. H. Tamsaare.

H. Raudsepp: Mait Metsanurk.

Vilistlastele.

Möödunud aasta jaanuarikuu „Teadetes” olime sunnitud märkima vilistlaskogu liikmete arvu langust. Käesolevas numbris võime seda suurema rõõmuga konstateerida vastupidist nähtust — liikmete arvu tõusu, möödunud aastaga võrreldes umbes 12% võrra. Kahjuks ei ole aga vilistlaskogu liikmete arvu kasv sammu suutnud pidada vilistlaste arvu kasvuga, sest viimane tõusis ümmarguselt 50 võrra, või ligi 17%. Rahvaulikooli üksikutele lendudele saagu auasjaks virgutada omi kaaslasi vilistlaskogu liikmeks astuma. Et iga lend näeks, kui suure arvuga ta vilistlaskogust osa võtab, olgu siin selle kohta väike statistika:

I lennust on liikmeid	7	ehk	11%	Nii seisab käes-
II „ „ „	6	„	14%	oleval aastal esi-
III „ „ „	1	„	5%	mesel kohal VIII
IV „ „ „	9	„	21%	lend ja viimasel
V „ „ „	10	„	20%	III lend. Looda-
VI „ „ „	17	„	33%	me, et tuleval
VII „ „ „	17	„	40%	aastal III lend
VIII „ „ „	31	„	60%	oma seisukohta

tublisti parandab, kuid ka teised rühkigu edasi.

Rahvaülikooli

8 aasta- ja vilistlaspäev

3. ja 4. veebruaril 1934. a.

3. veebruaril:

Aktus ja pidu. Algus kell 20.30.

5. veebruaril:

Kell 9.30 hommikueine.

„ 11.30 koosolek. Peateema: Meie teed ümbruskonna kultuurilise taseme tõstmiseks.

„ 15 lõuna.

„ 17 viliskogu koosolek.

Kavas: 1. Koosoleku juhatause valimine.

2. Aruanded ja eelarve.

3. Valimised põhikirja järele.

4. Koosolekul algatatud küsimused.

Kell 20 õhtueine.

„ 21 omavaheline koosviibimine.

Teretulemast vilistlaspäevale.

Vilistlased, kes V. Riik. vilistlaskogu liikme- maksu tasunud 1933. a. eest:

	Kr.—		
1. Niinepuu, Harald	—50	11. Treufeldt, Annete	1.—
2. Pöder, Sinaida	—50	12. Mühls, Leida	—50
3. Kirš-Jagomägi, Joh.	1.—	13. Purk, Antonie	—50
4. Juhkam, Anton	—50	14. Nelson, Leida	1.—
5. Peterson, Joosep	—50	15. Slutin, Elisabet	2.—
6. Kask, Armand	1.—	16. Kool, Linda	—50
7. Tiisfeldt, Hermann	1.—	17. Sang, Aino	—50
8. Steinberg, Helmi	—50	18. Vissak, Linda	—50
9. Grünfeldt, Ferdinand	1.—	19. Möllits, Leida	—50
10. Greenberg, Elvi	—50	20. Kallip, Aliise	—50
		21. Gustavson, Anna	1.—

22. Kool, Helene	—50	61. Käärt, Leida	—50
23. Ehrenberg, Marie	1.—	62. Aam, Ilse	1.—
24. Adamberg, Ada	—50	63. Liivak, Nete	—50
25. Kristel, Olga	—50	64. Rentov, Evald	1.—
26. Pary, August	1.—	65. Kõivumägi, Arnold	—50
27. Reino, Fredi	—50	66. Uustalu, Elsa	—50
28. Seier, Adolf	—50	67. Tomband, Agnes	—50
29. Hopfeldt, Aino	—50	68. Tõnisson, Bernhard	—50
30. Kaber, Leida	—50	69. Roobere, Marta	2.—
31. Strömberg, Albert	1.—	70. Vosberg, Olga	—50
32. Allese, August	—60	71. Talts, Henriette	—50
33. Reinmann, Joh.	2.—	72. Leibach, Hilda	—50
34. Eier, Ervin	1.—	73. Neudorf, Leo	1.—
35. Kroll, Elmar	—50	74. Neudorf, Olga	—50
36. Rabul, Salme	—50	75. Millert, Benita	—50
37. Lepberg, Hilda	—50	76. Nurkse, Heinrich	—50
38. Sombri, Aino	—50	77. Kuusik, Ella	—50
39. Resar, Salme	—50	78. Jalakas, Vilhelmine	1.—
40. Siibe, Salme	—50	79. Nõmberg, Meeta	—50
41. Näks, Heino	1.—	80. Timofei, Salu	—50
42. Tammann, Hendrik	—50	81. Kivi, Linda	—50
43. Miller, Nadešda	—50	82. õunmann, Ervin	—50
44. Mägi, Olga	—50	83. Raik, Artur	—50
45. Tamm, Isete	—50	84. Grauen, Rénate	1.—
46. Klaar, Juuli	—50	85. Polagenne, Alma	—50
47. Klaar, Elfriede	—50	86. Aruvald, Evald	3.—
48. Kuulbach, Aliide	—50	87. Retsold, Helmi	1.—
49. Jallai, Paul	—50	88. Ruus, Jaan	3.—
50. Hink, Domenita	—50	89. Klaamann, Hilda	—50
51. Niinepuu, Haide	—50	90. Klaamann, Selma	—50
52. Kallas, Johannes	—50	91. Mühlhausen, E.	1.—
53. Kähi, Aleks	—50	92. Liiver, Johannes	—50
54. Mats, Juuli	1.—	93. Ots, Albert	—50
55. Väärtnõu, Ida	1.—	94. Soorm, Hilda	2.—
56. Pass, Ferdinand	—50	95. Isküll, Leo	1.—
57. Tenneberg, Armin	—50	96. Liba-Karuauk, Ella	—50
58. Vinkel, Renate	—50	97. Suurkivi, Alide	—50
59. Strömberg, Johanna	—50	98. Rodi, Elfriede	—50
60. Iives, Linda	—75	99. Mägi Aleks.	2.—